

USZEBTI PUIEMRA W MINIATUROWEJ TRUMNIE

Muzeum Egipskie w Berlinie, nr inw. ÄM 10266

wystawa „Śmierć i życie w starożytnym Egipcie”

w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu

wapień, glina

uszebti: długość 31,5 cm; szerokość 5,0-8,5 cm; podstawa 5,8 x 6,3 cm

trumna: długość (zachowana) 32,5 cm; maks. szer. 12,2 cm; maks. wys. 6,7 cm

XVIII dynastia, panowanie Thotmesa III, ok. 1450 p.n.e.

Pochodzenie: z Teb? (według informacji handlarza zabytków). Zakupione dla muzeum berlińskiego przez Carla Reinhardta, włączone do zbiorów w 1887 r.

Puiemra pełnił urząd Drugiego Proroka Amona za panowania Hatszepsut i Thotmesa III, działał również jako architekt i nadzorca prac w królewskich budowlach, między innymi w świątyni w Deir el-Bahari. Jego rodzicami byli Puia i Neferjah. Poślubił Senseneb, córkę Arcykapłana Amona Hapuseneba; miał również drugą żonę, Taneferet. Był jednym z głównych dostojników wspierających kobietę-faraona Hatszepsut, a po jej śmierci nadal cieszył się zaufaniem Thotmesa III. Puiemra był właścicielem wspianiałego grobowca (TT 39) na el-Chocha w Tebach Zachodnich, zwróconego fasadą w kierunku alei prowadzącej do świątyni Hatszepsut w Deir el-Bahari. Jest możliwe, że to piękne uszebti wraz z pojemnikiem w formie glinianej trumny pochodzi z jego grobowca, tak jak podobne, znajdujące się obecnie w zbiorach Museum of Fine Arts w Bostonie (MFA 11.1495). Uszebti to figurki grobowe, które pojawiły się po raz pierwszy w pochówkach egipskich w okresie Średniego Państwa. Jak się wydaje, początkowo były miniaturowymi przedstawieniami właściciela grobu, dopiero z czasem przypisano im funkcję „robotników”, mających zastępować zmarłego w pracach w Zaświatach. Aż do panowania Amenhotepa II w pochówkach pojawiały się dwie takie figurki. Jednak w przypadku Puiemra znane są trzy statuetki uszebti. Oprócz dwóch wspomnianych, istnieje jeszcze jedna, dzisiaj przechowywana w Muzeum Egipskim w Kairze (JE 50035), odkryta w 1925 r. przy murze otaczającym zespół Piramidy Schodkowej w Sakkarze. Odzwierciedla to rzadki, a znaczący obyczaj zakopywania statuetek grobowych dostojników w takich miejscach jak Sakkara, Giza czy Abydos. Co ciekawe, statueta z Sakkary była także umieszczona w ceramicznej trumnie.

Figurka przedstawia dostojnika stojącego ze skrzyżowanymi na piersiach rękami, spowitego w szatę, spod której wyłaniają się zaciśnięte dłonie. Trójdzielna peruka i długa broda (obecnie częściowo ułamana) wskazują na boski status zmarłego. Twarz jest lekko asymetryczna. Lekki uśmiech i duże uszy są typowe dla przedstawień z tego okresu. Inskrypcje, w siedmiu liniach obiegających tors postaci, podają tytuły Puiemra i początek 6. rozdziału Księgi Umarłych (tak zwaną formułę uszebti). Jakość wykonania statuetki jest bardzo wysoka. Dotyczy to także hieroglifów inskrypcji, starannie rozplanowanych i precyzyjnie wyrzeźbionych. „Sarkofag” w którym spoczywa figurka, wykonany z wypalanej gliny, to właściwie tylko dolna część trumny (skrzynia); wieko nie zachowało się. Zarówno podstawa statuetki, jak i odpowiadający jej koniec trumny są uszkodzone; przypuszczalnie nastąpiło to podczas rabunku w grobowcu.

Opracowanie: Andrzej Ćwiek

Zdjęcie: Andrzej Ćwiek